

5. Shashibala. Buddhist art and thought / Shashibala. N. Delhi, 2007. Vol. 13. 312 p.

УДК 141.1

РЕТРОСПЕКЦІЯ КУЛЬТУРИ ЛЮДСЬКОГО МИСЛЕННЯ (УКРАЇНСЬКА ФІЛОСОФСЬКА ДУМКА)

Р.В. Множинська, кандидат філософських наук, доцент

М.С. Щербак, студент

Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: історична свідомість, національна культура, пізнання, мислення, антропоцентризм, католицька Русь.

Історія філософії в Україні є не просто історією філософського знання, а й історією ставлення до нього, а в культурній традиції нашого народу, вона завжди виступала, насамперед, типом духовної діяльності, де з'ясовувалися межі людського життя, де давалися відповіді на питання, які становлять сенс буття людини. Здебільшого всі мислителі України в основу головної причини матеріального світу поклали Бога. Вважаючи його творцем всесвіту, вони визнавали окремі елементи самодостатності матерії, форми її руху, об'єктивність простору і часу, єдність світу, взаємозв'язок матеріального і духовного, роль чуттєвого досвіду і форм мислення у пізнанні. Відтак, філософія в Україні розвивалася як невід'ємна частина історичної свідомості нашого народу, відображала процеси, що відбувалися в суспільному житті нації. Як особлива форма самоусвідомлення національної культури філософія в Україні існувала в тісному взаємозв'язку з суспільно-громадською, політичною, науковою, художньою та релігійною думкою. [1]

Становище української нації серед інших європейських національних держав не було тотожним: українцям протягом століть доводилося захищати свою самобутність і право на життя, а їхня національна культура піддавалась жорстокому переслідуванню. Але, усупереч таким несприятливим історичним обставинам, українська освіта, наука та філософія розвивалася. Історія української філософії є органічним складником історії всесвітньої філософії. Вона виявляє закономірності розвитку філософської думки українського народу. Завдання, яке вона реалізує, – це відтворення цілісного образу філософії як складової частини української культури. [2]

Відродження – є цікавою епохою в історії європейської культури XIV–XVI ст., що ознаменувала перехід від середньовіччя до Нового часу. Будучи радикальним переворотом у всіх царинах культури, в тому числі й філософії, Відродження зробило значний вплив і на еволюцію релігійної свідомості, на розвиток вільнодумства й атеїзму. Гуманістичний світогляд Відродження, на протигагу середньовічному теоцентризму, поставив у центр своєї уваги взаємини людини й світу. Гуманізм Відродження орієнтується, насамперед, на земне призначення людини, не підкоряючи його меті загробного порятунку й ставлячи на перше місце гармонійний всебічний розвиток особистості; догмати

первородного гріха і спокути якщо й не відкидаються публічно, то не приймаються до уваги. Людина розглядається як найвище творіння бога, його діяльність – як продовження на землі божественного творіння. Її гідність мислителі Відродження бачать у творчій діяльності, спрямованій на розвиток і вдосконалювання людської цивілізації, і в природженій волі, що розуміється як воля морального вибору, яка тягне за собою особисту моральну відповідальність за його наслідки. [3]

Останніми роками з'явилися ряд узагальнюючих праць з історії української філософії, особливо щодо окремих періодів її розвитку. Опубліковано ряд творів професорів Києво-Могилянської академії. Однак вони ще не вивчаються широкими колами студентства та всіма, хто хотів би ближче пізнати історію української духовної культури. Разом з тим вже нині можна говорити про те, що творчість українських мислителів доби Відродження являє собою різнобарвну палітру: від перших зацікавлень земним світом, науковими знаннями до утвердження пріоритетності проблеми людини, її земного життя, інтерес до політичних і релігійних питань, захист і розвиток рідної мови, культурних традицій. Пам'ятки епохи Відродження і бароко представлені переважно філософськими курсами професорів Києво-Могилянської академії та творами Григорія Сковороди, які більш доступні для ознайомлення. [4]

У науковій літературі, що значною мірою базується на оцінках з джерел цього періоду, прийнято характеризувати весь перехідний як час застою, повної стагнації в церковному, а отже й культурному житті. Проте існувала ціла плеяда діячів, так звана, «католицька Русь», яка плекала ренесансну філософську думку.

Яскравими репрезентантами української філософської думки епохи Відродження є такі мислителі: Юрій Дрогобич, Станіслав Оріховський, Іван Вишенський, Йосиф Кононович-Горбацький, Інокентій Гізель, Стефан Яворський, Теофан Прокопович, Георгій Кониський, Григорій Сковорода. [5]

Список використаних джерел

1. Литвинов В.Д. Ренесансний гуманізм в Україні. (Ідеї гуманізму епохи Відродження в українській філософії XV–початку XVII століття. – К. : Основи, 2000.
2. Оріховський Станіслав. Твори. Упорядк., перекл. з лат. та старополь., вступна стаття, примітки Володимира Литвинова. – "Дніпро", 2004.
3. Роттердамський Еразм. Похвала глупоті, або Похвальне слово Дурості, виголошене Еразмом Роттердамським. Домашні бесіди. – К.: Основи, 1993.
4. Orzechowski St. Wybór pism. – Warszawa etc., 1972.
5. Orichoviana. Opera inedita et epistulae Stanislai Orzechowski 1543 – 1566. – Cracoviae, 1891. – Vol. I.